

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli den 23 Jan. 1868, kl. 2 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Riksdagen, om antagande af en författning angående förändrade föreskrifter i fråga om bysättning; Gifven Stockholms Slott den 10 December 1867.

I underdånig skrifvelse af den 20 Oktober 1860 hade Rikets Ständer framställt förslag till en författning, enligt hvilken bysättning, utom i de fall, som nämndes i 5 § af Förordningen den 10 Juni 1841 och i då gällande Konkurslag af den 12 Mars 1830, skulle kunna ega rum endast i den händelse, att gäldenären ej gitte med ed styrka, att han ej egde annan tillgång än som vid utmätning uppgifvet vore. Mot detta förslag framställdes vid dess granskning i Högste Domstolen och Stats-Rådet den anmärkning att, då i de flesta om ej alla främmande länders lagstiftning fordringsegares rätt att erhålla omedelbar bysättning å gäldenär ännu vore bibehållen i afseende å vexelförbindelser, skulle det vara olämpligt att här i landet frångå en så allmänt antagen regel, helst om sådant skedde utan att i sammanhang dermed ändring gjordes i gällande Utsöknings- och Konkurslagar till åstadkommande af större skyndsamhet i exekutiva ärendens behandling och till förekommande af bedrägligt förfarande å gäldenärens sida, en ändring, hvilken jemväl syntes nödig om den borgenär äfven i andra fall medgifna rättighet att kunna omedelbart få gäldenär bysatt skulle borttagas. Och hade på dessa skäl Kongl. Maj:t funnit sig ej böra bifalla omförmälda förslag.

Då emellertid Kongl. Maj:t anser förändringar i nu gällande stadganden om bysättning af behovet påkallade samt i väsendtlig mån förändrade förhållanden inträdt efter år 1860, bland annat deruti att bysättningstvånget blifvit helt och hållet afskaffadt i ett af Europas förnämsta länder; samt att här i landet genom antagande af den nya Konkurslagen fordringsegare bereds utvägar att lättare och skyndsammare än förut göra gällande sin rätt emot tredskande eller oredliga gäldenärer, — så har Kongl. Maj:t låtit upprätta förslag till för-

ändrade föreskrifter angående bysättning, hufvudsakligen af enahanda syftning som Rikets Ständers ofvannämnda förslag, men med åtskilliga ytterligare inskränkingar i borgenärs rätt att låta bysätta eller i bysättningshäkte kvarhålla gäldenär; varande närmare motiver för de föreslagna stadgandena upptagna i härvid fogade Statsråds-protokoll.

Efter att i ämnet hafva hört Högste Domstolen, hvars protokoll jemväl bifogas, vill Kongl. Maj:t alltså, jemlikt 87 § Regeringsformen, till Riksdagens antagande framställa följande förslag till

Förordning

angående förändrade föreskrifter i fråga om bysättning.

Med upphäfvande af de angående borgenärs rätt att erhålla bysättning å gäldenär i särskilda författningar meddelade föreskrifter, så vidt de stå i strid med nedanstående, förordnas som följer:

Finnes vid utmätning gäldenär sakna full tillgång till gäldande af skuld, för hvilken betalningsskyldighet är honom ålagd eller finnes uppgifven tillgång tvistig eller kan den för annan orsak ej straxt till betalning i laga ordning användas, då skall bysättning gäldenären åläggas, der borgenären det äskar och gäldenären ej gitter hos Konungens Befallningshafvande eller vid domstol å tid, som honom dertill föresättes, med ed styrka, att han ej eger annan tillgång, än den som uppgifven är. Har gäldenär, som ej gittat gå nämnde ed, blifvit bysatt och fullgör han derefter edgången, varde ur häktet lösgifven.

Ej må, utom i de fall, hvilka i 22 och 29 §§ Konkurslagen nämnde äro, gäldenär bysättas i annan ordning än nu sagd är, eller hållas längre tid än sex veckor i bysättningshäkte.

Denna förordning skall ej blifva gällande i de fall, der bysättning blifvit före förordningens kungörande gäldenär ålagd; dock må ej gäldenär, sedan förordningen trädt i kraft, kvarhållas i bysättningshäkte längre än sex veckor, der ej bysättningen skett enligt ofvannämnde föreskrifter i Konkurslagen.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

C A R L.

Louis De Geer.

Transsumt af protokollet öfver Justitie-departements-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott Tisdagen den 29 Oktober 1867,

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern, Friherre *De Geer*,
 Hans Excellens Herr Statsministern för Utrikes Ärendena, Grefve *Manderström*,
 Statsråden: Grefve *von Platen*,
 Friherre *af Ugglas*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Thulstrup,
Carlson,
von Ehrenheim.

Vidare anförde Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern i underdånighet:

4:o.

“Ehuru det är min afsigt att inom kort i underdånighet föreslå vidtagande af förberedande åtgärder för en omarbetning af våra utsökningslagar i hela deras omfattning, anhåller jag, med afseende å den tidsutdrägt ett så stort arbete måste medföra, att nu särskildt få fästa Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på den del af nämnda lagstiftning, som afser bysättning, och hvars länge allmänt erkända brister påkalla ett skyndsammare afhjelpande, i samma mån som rättvisans och humanitetens fordringar blifvit tillgodosedda inom andra länders lagstiftningar i detta ämne.

Rikets Ständer beslutade för sin del vid 1860 års riksdag en författning af följande lydelse:

“Med upphäfvande af de, angående borgenärs rätt att erhålla bysättning å gäldenär, i särskilda författningar meddelade föreskrifter, så vidt de stå i strid med nedanstående, förordnas som följer:

Finnes

Finnes ej vid utmätning hos gäldenär full tillgång till gäldande af skuld, hvarför betalningsskyldighet honom ålagd är, eller finnes uppgifven tillgång tvistig, eller kan den, för annan orsak, ej straxt till betalning i laga ordning användas; då skall bysättning gäldenären åläggas, der borgenären det äskar, och gäldenären ej gitter hos Konungens Befallningshafvande eller vid domstol å tid, som dertill honom föresättes, med ed styrka, att han ej eger annan tillgång än hvad uppgifvet är. Har gäldenär, som ej gittat nämnde ed gå, bysatt blifvit, och fullgör han edgången derefter; varde ur häktet lösgifven. Ej må i annan ordning, än nu sagd är, bysättning gäldenär åläggas, utom i de fall, som i 5 § af Kongl. Förordningen den 10 Juni 1841, äfvensom i Konkurslagen nämnda äro.

Denna förordning skall icke blifva gällande i de mål, som göras anhängiga före utgången af December månad nästkommande år. (Året efter det, hvarunder förordningen utfärdas.)“

Vid granskning af detta förslag afgafs af Högste Domstolens flesta ledamöter följande yttrande:

“Enär, om än förändring af stadgandena rörande bysättning må i vissa hänseenden anses erforderlig, det likväl med afseende å den betydelse vaxelrörelsen emellan olika länder för affärslifvet eger och den deraf härflytande vigt af öfverensstämmelse emellan särskilda länders vexellagar, icke lär vara lämpligt, att så länge i de flesta om ej alla främmande länders lagstiftning påföljd af omedelbar bysättning för underlåtet uppfyllande af vexelförbindelser anses för upprätthållande af handelskrediten nödvändig och förty finnes stadgad, hos oss, på sätt genom Rikets Ständers förslag skulle ske, upphäfva borgenärs rätt, att vid bristande betalning af utrikes vaxel kunna utan föregången utmätning erhålla bysättning af gäldenär, åtminstone icke utan att, i sammanhang dermed, ändring sker i nu gällande Utsöknings- och Konkurslagar, till åstadkommande af större skyndsamhet i exekutiva ärendens behandling och till förekommande af bedrägligt förfarande å gäldenärs sida, en ändring, hvilken jemväl synes vara nödig om den borgenär äfven i andra fall hittills medgifna rättighet att kunna omedelbart få gäldenär bysatt skulle borttagas, ansågo Högste Domstolens fleste ledamöter sig af dessa skäl böra afstyrka bifall till Rikets Ständers ifrågavarande förslag.“

I enlighet med hvad Högste Domstolen yttrat, förklarade Kongl. Maj:t den 10 Juli 1861 Sig ej finna skäl att till Rikets Ständers berörda förslag lemna bifall.

I fråga om borgenärs rätt, enligt nu gällande lag, att utan föregången utmätning erhålla bysättning å gäldenär för skuld, som grundar sig å löpande forskrifning eller vaxel, hvilken rätt Kongl. Maj:t vid pröfning af Rikets Stän-

ders merberörda förslag funnit betänkligt att upphäfvä, så hafva förhållandena, efter det denna pröfning egde rum, väsendtligen förändrat sig. Det stadgande, som genom den nya konkurslagen tillkommit, att en köpman, som icke inom åtta dagar betalar en klar och förfallen skuld, kan försättas i konkurstillstånd, måste i afseende å köpmän anses vara ett kraftigt medel att framtvunga punktlig betalning, äfven om hotet af omedelbar bysättning borttages, och, i afseende å andra än köpmän, torde vigten af en sådan punktlighet icke vara synnerligen större om skulden grundar sig på en löpande förskrifning än eljest; så att, om bysättning kan umbäras i ena fallet, den ock bör kunna det i det andra. Det af Kongl. Maj:t från andra länders vexelrätt hemtade skäl emot det af Rikets Ständer föreslagna borttagande af bysättning för utrikes vexlar har ock förlorat en del af sin giltighet, sedan i Frankrike bysättning för vexelskulder blifvit, liksom för annan skuld, upphäfvit; hvartill kommer, att Nord-Tyska Förbundsriksdagen, enligt hvad Preussiska tidningar innehålla, af sin Regering begärt framläggande af förslag till en lag om bysättnings upphäfvande.

En ytterligare tillkommen förändring i vår lagstiftning, som måhända i sin mån kan motivera upphäfvandet af den omedelbara bysättningen, är 1864 års förordning om räntans frigifvande, i fråga om försträckningar, som utan säkerhet i fast egendom lemnas på viss kort tid. Åtminstone har man så väl i andra länder, som i den af Kongl. Maj:t tillsatta så kallade Finans-komitéen, enligt dess den 1 Oktober 1859 afgifna underdåniga betänkande, ansett ett visst sammanhang ega rum emellan bysättning och bunden ränta, i det den sednare förhindrar att uppgöra låneaftalet med full beräkning af lånegifvarens risk.

Vid betraktande häraf, och då den omedelbara bysättningen minst kan från rättvisans synpunkt försvaras, när den träffar den redlige och den oredlige lika, tvekar jag icke längre att tillstyrka dess upphäfvande. Likaledes synes mig, att den bysättning, som enligt 5 § af Kongl. Förordningen den 10 Juni 1841 kan ega rum och som Rikets Ständers förslag afsåg att bibehålla, numera kan utan våda borttagas, helst en gäldenär, som rymmer för skuld, alltid kan tvingas till konkurs och sedermera enligt konkurslagen underkastas bysättning, derest han viker undan.

Beträffande åter den medelbara bysättningen, så hade Rikets Ständer ej ifrågasatt, att bysättningstvånget borde *ovilkorligen* borttagas för det fall, att en gäldenär vid utmätning fanns sakna tillgång till gäldande af en borgenärs fastställda fordran. Men för dess tillämpning var dock i Rikets Ständers förslag uppställt ett sådant vilkor — nemligen gäldenärs vägran att med ed intyga, det han uppgifvit alla sina tillgångar, — att ingen redlig gäldenär vidare behöfde underkasta sig denna påföljd; och bysättningstvånget skulle således komma att faktiskt upphöra just i det fall, der dess tillämpning med skäl af den allmänna rättskänslan ogillas. Instämmande i denna grundsats, finner jag dock, å

andra sidan, lika med Rikets Ständer, ett särskildt tvångsmedel emot tillgångars undanhållande från utmätning icke för närvarande kunna undvaras. Ty så länge i lag ej finnes stadgad någon bestämd skyldighet för gäldenären att till utmätning uppgifva alla sina tillgångar, samt deras förtigande förty icke kan beläggas med ansvar såsom för svikligt förfarande, hvilket ännu mindre kan tillämpas, om gäldenären vid utmätningstillfället håller sig undan, skulle följderna af bysättningens borttagande utan alla villkor kunna blifva, att en gäldenär, som t. ex. egde endast en borgenär och således icke ovilkorligen kunde tvingas till konkurs, saklöst vägrade att betala sin skuld, måhända under öppet erkännande, att han dertill egde fulla tillgångar, dem han undangömde.

Men förutom den förändrade karakter, som, genom meddelande af stadganden i ofvanberörda syfte skulle tilläggas bysättningstvånget i de undantagsfall, der det kunde komma i fråga att vidare tillämpas, torde en sådan lagförändring jemväl medföra fördelen af en icke obetydlig förminskning i konkursernas antal. En gäldenär nödgas nu stundom, för att undgå bysättning, till konkurs afträda sina tillgångar, ehuru dessa icke ens förslå till omkostnaderna, och fordringsegare skulle sannolikt i många fall icke tvinga sin gäldenär i konkurs, om de utan sådan kunde bringa honom att på ed uppgifva sina tillgångar.

Deremot kan jag icke finna nödvändigt, att en gäldenär, äfven om han tredskas att fullgöra den i Rikets Ständers förslag afsedda ed, skall kunna hållas bysatt en obegränsad tid. Konkurslagen medgifver borgenär ovilkorlig rätt att söka gäldenärs försättande i konkurs, då han i tre veckor varit och fortfarande är för gäld bysatt; och då gäldenär i konkurs är förpligtad att gå bo-uppteckningsed, vid påföljd att varda i häkte insatt till dess han edgången fullgör, så finnes härmed af lagen anvisad en utväg för borgenären att med ännu strängare medel än bysättning och utan skyldighet för borgenären att betala kostnaden för gäldenärens underhåll söka framtvunga en fullständig uppgift om gäldenärens tillgångar. Tiden för bysättningens längd synes mig derföre icke böra längre utsträckas än som erfordras för att med säkerhet sätta borgenären i tillfälle att anlita nämnda utväg, och hertill måste sex veckor anses tillräckliga, då man tager i betraktande, att ansökning om gäldenärens försättande i konkurs alltid kan göras, så snart han suttit tre veckor bysatt.

I öfverensstämmelse med nu uttalade åsikter har jag låtit upprätta förslag till en förordning angående förändrade föreskrifter om bysättning och hemställer i underdånighet, att, derest Eders Kongl. Maj:t är sinnad att i ämnet till Riksdagen aflåta nådig Proposition, Högste Domstolens utlåtande öfver detta förslag måtte i nåder varda infordradt.“

På tillstyrkan af Statsrådets öfriga ledamöter behagade Hans Maj:t Konungen — — — i nåder förordna, att Högste Domstolens yttrande

öfver det nu anmälda förslaget skulle, för det ändamål 87 § Rege-
ringsformen omförmäler, genom note ur protokollet infordras; — —
— — — — —

Ex protocollo

E. Adlersträhle.

*Utdrag af Protokollet öfver Justitie-ärenden, hållet i Kongl. Maj:ts
Högste Domstol Thorsdagen den 14 November 1867.*

Andra Rummet.

Närvarande:

Justitieråden: *Iggeström,*
Södergren,
Cramér,
Friherre Leuhusen,
Carleson,
Wretman,
Naumann.

T. f. Byråchefen, Revisionssekreteraren Friherre Leijonhufvud föredrog i underdånighet:

Ett inom Justitie-departementet upprättadt förslag till förordning angående förändrade föreskrifter om bysättning; hvaröfver Kongl. Maj:t, enligt note ur Statsråds-protokollet öfver Justitie-departements-ärenden den 29 sistlidne Oktober, infortrat Högste Domstolens yttrande, varande berörda förslag af följande lydelse:

“Med upphäfvande af de angående borgenärs rätt att erhålla bysättning å gäldenär i särskilda författningar meddelade föreskrifter, så vidt de stå i strid med nedanstående, förordnas som följer:

Finnes vid utmätning gäldenär sakna full tillgång till gäldande af skuld, för hvilken betalningsskyldighet är honom ålagd eller finnes uppgifven tillgång

tvistig eller kan den för annan orsak ej straxt till betalning i laga ordning användas, då skall bysättning gäldenären åläggas, der borgenären det äskar och gäldenären ej gitter hos Konungens Befallningshafvande eller vid domstol å tid, som honom dertill föresättes, med ed styrka att han ej eger annan tillgång, än den som uppgifven är. Har gäldenär, som ej gittat gå nämnda ed, blifvit bysatt och fullgör han derefter edgången, varde ur häkte lösgifven.

Ej må, utom i de fall, hvilka i Konkurslagen nämnda äro, gäldenär bysättas i annan ordning än nu sagd är, eller hållas längre tid än sex veckor i bysättningshäkte.

Denna förordning skall ej blifva gällande i de fall, der bysättning blifvit före förordningens kungörande gäldenär ålagd; dock må ej gäldenär, sedan förordningen trädt i kraft, qvarhållas i bysättningshäkte längre än sex veckor, der ej bysättningen skett enligt Konkurslagens föreskrifter.“

Då i afseende å detta ärende bland Högste Domstolens ledamöter skiljaktiga meningar yppades, företogs omröstning, dervid Justitierådet Naumann yttrade:

“Sedan i Frankrike numera bysättningstvånget blifvit upphäfdt äfven i fråga om vexelskuld, och hos flera andra bland Europas nationer förslag härom äro under handläggning, samt detta ämne nu åter hos oss bringas å bane, torde steget böra tagas fullt ut, helst under afbidande af utsökningslagarnes omarbetning, hvilken redan för ett halft århundrade tillbaka kan sägas vara grundlagd genom Lagkomitéens äfven i denna rigtning värderika förslag, flera, för att ej säga många, år torde komma att förflyta. Att bibehålla bysättningstvånget endast för sex veckor, skulle föga bidra till det ändamål, som man med gäldsfängelset plägar afse, och, å andra sidan, derest den ene borgenären efter den andre skulle ega att, hvar för sin fordran, hålla gäldenären bysatt under lika lång tid (hvilket förmodligen är det nu remitterade förslagets mening), låge det ej utom möjlighetens gräns, att detta fängelse kunde blifva gäldenärens fleråriga bostad, om ej hans graf, så framt han af en eller annan anledning icke kunde förmå sig att sjelfmant göra konkurs eller gå den föreslagna *eden*.

Hvad denna sistnämnda beträffar, torde från psykologisk synpunkt det vara mera än betänkligt att, särdeles i den närvarande tiden, öka edgångarnes antal genom att stadga en sådan såsom vilkor för att återvinna friheten. Hvad som i ett något liknande fall, nemligen för att undvika itererad bysättning, kunde för 25 år sedan få inflyta i 4 § af Kongl. Förordningen den 10 Juni 1841, torde numera icke hafva att emotse samma framgång.

Då jag således förordar bysättningstvångets fullständiga afskaffande, förbiser jag ingalunda det inkast, att våra utmätningsslagar i slikt fall icke komma att lemna någon garanti för gäldenärs uppriktighet, när denna har att uppgifva sina tillgångar till utmätning, eller, rättare sagdt, icke erbjödo något medel att tvinga honom till en fullständig uppgift. Men den enda garanti, som i detta hänseende

torde finnas ändamålsenlig, det enda medel, som här kunde skäligen användas och tillrådas, är, efter min uppfattning, gäldenärens *försättande i konkurstillstånd*.

I 3 § innehåller gällande konkurslag, bland annat, att borgenär eger för förfallen fordran begära konkurs å gäldenär, då verkställighet af utmätning å dennes egendom blifvit af *annan* borgenär äskad m. m. För så vidt detta stadgande icke egnar sig för en extensiv tolkning, tillåter jag mig hemställa, om ej, för vinnande af ofvan antydda ändamål, till denna § kunde läggas en ny punkt, hvarigenom, sedan bysättningspåföljden blifvit undanröjd, tydligen bestämdes, att borgenär skulle ega att söka få gäldenär *underkastad konkursbehandling* äfven i de fall, som nämnas i 1:sta punkten af nu remitterade förslag, nemligen, om, vid utmätning, gäldenär saknar full tillgång till gäldens betalande, eller tillgång är tvistig, eller för annan orsak ej strax kan till betalning i laga ordning användas.

Doktrinen kunde visserligen härvid anmärka, att då gäldenär saknade annan tillgång, än den otillräckliga, som för borgenärens räkning redan blifvit i mät tagen, finnes ingen egendom att "afträda", hvarförutan det kunde vara möjligt, att gäldenären ej hade flera fordringsegare, än denne ende, så att ordet "concursum" i detta fall ej vore användbart. Men härvid må erinras, att man just genom gäldenärens försättande i konkurstillstånd åsyftade att utröna fordrings-egarnes verkliga antal och uppdaga huruvida gäldenär tilläfventyrs undanstuckit egendom, likasom dymedelst tillfälle öppnades att, i den ordning Konkurslagen bestämmer, få gäldenär befordrad till ansvar, derest han till vårdslöshet eller bedrägligt förfarande gjort sig skyldig, och om än namnet *konkurs* här skulle användas "a potiori", vore dermed ingenting i rättsvetenskapligt afseende förloadt.

Jag nödgas, på uppgifna skäl, *afstyrka* förslaget i dess nuvarande form.

Skulle, såsom önskligt vore, fråga blifva om bysättningstvångets afskaffande helt och hållet, torde till och med sjelfva namnet kuuna jemväl ur Konkurslagen försvinna, der "bysättningshäkte" i oegentlig mening stadgas (t. ex. i 22 och 29 §§) såsom medel mot konkursgäldenär, hvilken tredskas att inställa sig vid sammanträde, att meddela borgenärer, gode män eller sysslomän nödiga underrättelser m. m., hvilket tvångsmedel rättare torde benämnas lindrigt fängelse.

Hvilkendera åsigten som gör sig gällande, blir särdeles nödigt (och detta kan i en lag sådan som den här afsedda, icke vara omöjligt, när lagstiftaren har sitt mål klart för sig) att specielt uppräknas alla de författningar, som genom en sådan ny lag upphäfdes. Stannar frågan endast vid nu remitterade förslag, så blir detta uppräknande så mycket oundgängligare, som till och med domaren annars skulle komma i tvekan i *hvad mån* t. ex. Kongl. Förordningen den 10 Juni 1841 derefter qvarstode som gällande eller icke."

Justitierådet Wretman afgaf följande yttrande: "För min del skulle jag väl ansett önskvärdt, att ifrågavarande förordning kunnat innefatta en fullständig

lag om bysättning, eller att åtminstone deruti blifvit bestämdt angifna de för närvarande angående bysättning gällande stadganden, som genom samma förordning upphäfdes, men, under förhoppning att en ny lagstiftning rörande utsökningsväsendet i sin helhet inom en icke alltför aflägsen tid måtte komma till stånd, anser jag mig dock icke ega anledning att emot förslaget framställa annan anmärkning, än i fråga om det deri förekommande stadgande, att gäldenär ej må hållas längre tid än sex veckor i bysättningshäkte.

De härvid begagnade ordalag äro nemligen sådana, att de måhända kunna anses innefatta ett upphäfvande af föreskriften i 4 § af Förordningen den 10 Juni 1841 derom, att gäldenär äfven för fordran, därför han en gång varit bysatt, kan under vissa villkor ånyo åläggas bysättningstvång; men då med förslaget sannolikt icke afsetts att upphäfva detta stadgande, utan endast att bestämma det bysättningshäkte, som kan gäldenär lagligen åläggas och ej är grundadt å föreskrift i Konkurslagen, icke för hvarje gång må räcka längre tid än sex veckor, synes ett förtydligande af redaktionen i denna del vara erforderligt.“

Justitierådet Carleson lemnade förslaget utan anmärkning.

Justitierådet Friherre Leuhusen förenade sig med Justitierådet Wretman.

Justitierådet Cramér hade icke någon annan anmärkning mot förslaget, än den som innefattas i sednare delen af Justitierådet Wretmans yttrande.

Justitierådet Södergren instämde med Justitierådet Naumann i hvad angick åsigtan, att lagförändring i detta ämne heldre borde afse bysättningstvångets fullständiga afskaffande, och att sådana stadganden, som de nu föreslagna, icke syntes lämpliga.

Justitierådet Iggeström lemnade förslaget utan anmärkning.

Ex protocollo

C. J. E. Åkerstedt.

Utdrag af Protokollet öfver Justitie-departements-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott Tisdagen den 10 December 1867,

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern, Friherre *De Geer*,
 Hans Excellens Herr Statsministern för Utrikes Ärendena, Grefve *Manderström*,
 Statsråden: Herr Grefve *von Platen*,
 Friherre *af Ugglas*,
 Lagerstråle,
 Bredberg,
 Thulstrup,
 Carlson,
 von Ehrenheim,
 Abelin,
 Justitieråden: *Cramér*,
 Adlercreutz.

Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern anmälde i underdånighet:

Det i Justitie-departementet utarbetade förslag till förordning angående förändrade föreskrifter om bysättning; äfvensom Högste Domstolens öfver berörda förslag infordrade utlåtande, sådant det finnes intaget i Högste Domstolens protokoll för den 14 sistlidne November.

Hans Excellens yttrade:

“På sätt som redan antyddes vid ifrågavarande förslags remitterande till Högste Domstolen, har dermed endast åsyftats en öfvergångslag, som kunde inpassas i nu gällande lagstiftning, utan att upphäfva eller ändra andra stadganden än dem, som uteslutande gälla bysättning. Att nu på en gång ända till namnet utplåna all slags bysättning ur våra lagar, torde icke kunna ske utan att antingen råka in uti betänkliga inkonseqvenser inom lagstiftningen eller ock derinom företaga vida mera omfattande förändringar än dem, med hvilka en ledamot

mot af Högste Domstolen ansett steget kunna tagas fullt ut. Jag delar i viss mån denne ledamots betänklighet att stadga en ed, såsom vilkor för att återvinna friheten, men så länge som konkurslagen stadgar ovilkorlig skyldighet för en gäldenär i konkurstillstånd att med ed fästa riktigheten af uppgiften om hans tillgångar, vid påföljd att varda i häkte insatt till dess han edgången fullgör, kan jag icke finna annat än att en gäldenär, hvars utmätta tillgångar icke förslå till gäldande af hans skuld, skulle sättas på ett ännu hårdare samvetsprof än det förslaget fordrar, om han, såsom nämnde ledamot föreslagit, i stället underkastas konkursbehandling. Men af nämnda förslag skulle dessutom uppstå den väsendtliga olägenheten, att konkurserna efter all anledning komme att ökas med ett betydligt antal, måhända företrädesvis sådana, som konkurslagen i 126 § velat förhindra, och som lända både borgenärer och gäldenärer till skada. Om nemligen borgenären beröfvas hvarje annat medel att förmå gäldenären till en sanningsenlig uppgift, är det naturligt, att han ofta skall bringa gäldenären i konkurs blott för att framtinga en bouppteckningsed, äfven i de fall der han haft intet intresse vid att söka konkurs, derest han genom gäldenärens ed på förhand kunnat vinna visshet om hans medellöshet. Det bör icke heller lemnas ur sigte, att lagen i 9 Kap. 1 § Ärfda-balken i allmänhet ålägger den, som skall uppgifva egendomen i död mans bo, att med ed besanna uppgiften, der så fordras, och att tredska härutinnan kan beläggas med viten, hvilka, i brist af tillgång förvandlade till annat straff, kunna fullt motsvara sex veckors bysättningshäkte. Det är möjligt, att såväl denna ed, som gäldenärseden i konkurs, framdeles kunna borttagas, men, intill dess detta sker, förefaller det mig konsekvent, att, såsom förbehåll vid borttagande af bysättningstvånget, stadga samma skyldighet för gäldenären att på ed uppgifva sina tillgångar. Huruvida förslag om införande af en sådan edgång nu kan möta framgång är visserligen osäkert, men att en sådan ansetts lämplig under en sednare tid än 25 år tillbaka, visas af Rikets Ständers förslag angående bysättningen af år 1860, hvilket i detta afseende öfverensstämmer med det nu remitterade, och emot hvilket hvarken Högste Domstolen eller Kongl. Maj:t i Stats-Rådet fann något att i denna del anmärka; äfvensom af 1862 års konkurslag, som i 33 § just i fråga om en dylik ed upplifvar 4 § af Kongl. Förordningen den 10 Juni 1841.

För egen del skulle jag icke vara obenägen tillstyrka att, med bibehållande af den föreslagna edgången, låta påföljden för gäldenärens vägran att fullgöra eden, blifva en omedelbar rättighet för borgenären att tvinga gäldenären till konkurs, utan att behöfva först hålla honom tre veckor bysatt, men af farhåga, att denna påföljd, som påkallade ändring jemväl af konkurslagen, möjligen skulle anses för oviss och aflägsen för att utöfva någon synnerlig verkan på en tredskande gäldenär, har jag trott det böra desto heldre stanna vid stadgandena i det remitterade förslaget, som detsamma i alla fall går längre, än som af Rikets

Ständer i 1860 års förslag sattes i fråga, nemligen deruti att dels bysättningen upphäfves i det fall, som afses i 5 § af Kongl. Förordningen den 10 Juni 1841, och dels tiden för bysättning begränsas till sex veckor. Vid det förhållande, att hela Utsökningslagens af behovvet påkallade omarbetning sannolikt kommer att snart nog erbjuda ett lämpligt tillfälle att helt och hållet borttaga bysättningen äfven såsom tvångsmedel mot en tredskande oredlig gäldenär, om så befinnes rådligt, torde någon varsamhet härmed nu böra iakttagas äfven af det skälet, att, såvidt mig är bekant, ingen Europeisk magt af någon betydighet mera än Frankrike helt och hållet afskaffat bysättningstvånget och att sådant äfven der endast med svårighet och under starkt motstånd af betydande minoriteter inom de lagstiftande församlingarne kunnat genomdrivas. Glömmas bör ej heller, att Frankrike två gånger förut, nemligen åren 1793 och 1848, helt och hållet afskaffat bysättningen, men måst snart åter införa densamma, ehuru i något förmildrade former. Äfven hos oss gjordes genom lagförklaringen den 29 Oktober 1842 ett försök att upphäffa bysättning för det fall, att vid utmätning hos gäldenär tillgångar saknas, hvilket försöks misslyckande manar till försigtighet vid fortgång på samma bana.

Då enligt förslaget bysättning fortfarande kan ske för alla slags fastställda fordringar, derest gäldenären vid utmätning finnes sakna tillgång till deras gäldande, samt ej mindre alla de inskränkningar i borgenärs rätt att erhålla bysättning, som i särskilda författningar äro stadgade, äfven framgent borde gälla, än ock alla föreskrifter i afseende å bysättnings verkställande fortfarande iakttagas, skulle ett försök att upprepa alla de stycken i hvarje särskild författning, som upphäfdes, sannolikt vålla större otydlighet, än förslagets nuvarande, från Rikets Ständers förslag hemtade uppställning, som synes mig icke gifva skäligh anledning till tvekan om hvad som skulle upphöra att gälla af det förut stadgade. Jag finner derföre de i detta afseende inom Högste Domstolen framställda anmärkningar icke böra föranleda till någon annan ändring i förslaget, än att då konkurslagen, som endast för de i dess 22 och 29 §§ omförmälda fall föreskrifver bysättning, likväl i åtskilliga andra §§, och deribland isynnerhet 33 §, omtalar andra fall, i hvilka bysättning till följd af särskilda författningar kan ega rum, och hvilka förslaget icke afsett att med uttrycket "de fall, hvilka i konkurslagen nämnde äro", från författningens tillämpning undantaga, jag i underdånighet hemställer att för större tydlighet måtte i förslaget uttryckligen ut sättas att härmed endast afses de fall, hvilka i 22 och 29 §§ af konkurslagen nämnda äro.

Slutligen har inom Högste Domstolen blifvit anmärkt, att de i förslaget begagnade ordalagen: att gäldenär ej må hållas längre tid än sex veckor i bysättningshäkte syntes tariffva ett förtydligande derhän, att sådant häkte icke *för hvarje gång* må räcka längre, enär författningen eljest måhända kunde komma att anses innefatta ett upphäfvande af föreskrifter i 4 § i Förordningen den 10

Juni 1841 derom, att gäldenär äfven för fordran, derför han en gång varit bysatt, kan under vissa vilkor ånyo åläggas bysättningstvång. Så framt man icke åt detta stadgande i förslaget gifver den orimliga tolkning, att en gäldenär enligt detsamma icke skulle under några förhållanden kunna hållas bysatt mera än sex veckor under hela sin lifstid, en tolkning, som man icke gifvit åt sådana stadganden, som t. ex. att ingen fick dömas till fängelse vid vatten och bröd på längre tid, än en månad, eller straffas med flera än 40 par spö — kan jag icke finna, hvarföre förslaget skulle mera lägga hinder i vägen för att döma till bysättning två gånger för samma fordran, om det i öfrigt vore tillåtet, än att göra det två gånger för olika fordringar. Men då 4 § i nämnda förordning icke innefattar någon *föreskrift* om bysättning, utan ett *förbud* deremot, eller åtminstone en *inskränkning* i den genom 1 § i samma förordning borgenär medgifna allmänna rätt att få gäldenär bysatt, så skulle, om detta förbud ansåges genom den nya förordningen upphäfdt, följdén, i motsats till det antagande, hvarå sistnämnde anmärkning synes hvila, blifva den, att gäldenären kunde för en fordran bysättas utan allt afseende derpå, att han för densamma möjligen varit en gång förut bysatt, och till en sådan oriktig förmodan synes mig, att man lättare kunde komma, om ordalagen i förslaget ändrades så, att bysättningshäktet icke för hvarje gång finge räcka längre än sex veckor.“

Hans Maj:t Konungen behagade, uppå Stats-Rådets, tillstyrkande, besluta att Proposition i ämnet skulle, sådan den finnes detta protokoll bilagd, till nästkommande Riksdag affåtas.

Ex protocollo
Sv. P. Ekstrand.
